

GAZETA TRANSILVANIEI.

Redactiunea si Administratiunea:
Brasiovu, piati'a mare Nr. 22. — „Gazet'a" ese:
Joi'a si Duminec'a.

Prețulu abonamentulu:
pe unu anu 10 fl., pe siese luni 5 fl., pe trei luni
3 fl. 50 cr. — Tieri esterne 12 fl. pe unu anu séu
28 franci.

Anulu XLII.

Se prenumera:
la postele c. si r. si pe la dd. corespondenti.

Anunciurile:
un'a serie garmondu 6 cr. si timbru de 30 cr.
v. a. pentru fiacare publicare. — Scrisori ne-
francate nu se primescu. — Manuscripte nu se
retrimitu.

Nr. 95.

Joi, 29 Novembre | 11 Decembre

1879.

Brasiovu, 10 Decembre/28 Novembre.

Discussiunea asupra proiectulu de lege pentru armata in Camer'a deputatiloru din Viena fiindu terminata, vedemu, că amu avutu dreptu candu amu sustienutu, că aci n'a fostu vorba de-o lupta economica, ci de o lupta politica. Vorbitorii din partea drepta, autonomista, cu deosebire deputatii cehi, au accentuat că ei voteza pentru proiectu pentru că Austri'a se fia tare, se 'si p'ota implini misiunea, care nu p'ote fi alta decâtu de a se impacă cu ide'a nationalitatii, a dá popóreloru sale egal'a iadrepatare si scutulu necesariu că se nu devina prad'a Germaniei séu a Russiei; pentru implinirea acestei misiuni inse Austri'a trebuie se p'orte o politica propria independenta, se nu lase a fi in-trebuintiata de-o putere séu alta pentru scopurile ei, se 'si p'ota aperi propriele interese avendu libertatea resolutiuniloru sale. „Pentru că Austri'a se p'ota portá o politica independenta interiora trebuie se fia tare in propri'a casa, că se fia si respectata si de aceea votezu pentru legea propusa“ dise Dr. Rieger terminandu discursulu seu.

Cu totul altulu este punctulu de vedere alu centralistiloru nemti. Ei vedu unu periculu numai din partea Russiei, in Germani'a privescu numai pe statulu amicu. Alianti'a cu Germani'a, dicu ei, ne asigura unu viitoriu mai linistitu, de aceea potemu se ne gaudimu la economii in budgetulu armatei. Si pre candu vorbitorii din taber'a autonomista punu mare pretiu pe tari'a Austriei pentru că se 'si p'ota resolvá problem'a politica interiora, Nemtii din taber'a decembrista considera acést'a problema interna deja de resolvata priu constitutiunea esistenta.

Cehii si ceilalti slavi se temu cu dreptu cuventu, că déca Austri'a nu va poté stá pe peciórele sale, ci va fi trasa impinsa de Germani'a, egal'a iadrepatare va fi greu de realizatu, pentru că este in interessulu Germaniei că se sustiena supremati'a elementulu germanu asupra celorlalte popóre. Slavii atribuie pe langa acést'a in mare parte in-finitieloru esterióre că nu au potutu dobéndi p'ena astadi drepturile lor.

E claru sub asemeni impregiurari, că partid'a centralista a camerei, priu opositiunea ce o face proiectulu de lege pentru armata, voiesce se impedece numai continuarea politice de impacare inaugurata de comitele Taaffe, pentru că nu cumva nationalitatile sláve ale Austriei se dobéndeasca egal'a iadrepatare nationala, care ar' face finitu suprematiei politice germane.

De aceea este f'orte importanta declaratiunea ce a facutu comitele Taaffe cu ocaziunea desbaterei amnosului § 2 privitoriu la incuviintiarea contin-gentulu de recruti pe 10 ani. Deputatulu din Bucovin'a Tomaszczuk, — o corcitura de rutenu si romanu, dér' acuma a devenitu germanulu celu mai incarnatu, buna-óra cumu este si Grünwald Béla adi maghiarulu celu mai infocatu — a provocatu pe comitele Taaffe facendu-i imputari, pentru că a statu odata si in fruntea ministeriului de burgesi (Bürgerministerium) din period'a de auru a dualismulu. La aceste imputari a respunsu comitele Taaffe, facendu cu voce tare unele declaratiuni de cea mai mare importantia politica.

Cetitorii nostri voru aflá discursulu ministrului-presiedinte austriacu in estenso mai josu. De candu esista sistemulu actualu nu s'au auditu de pe bancile ministeriale cuvinte atátu de ponderóse si de parte batatóre că cele pronuntiate in siedinti'a dela 5. Decembre de presiedintele consiliulu austriacu.

Comitele Taaffe a luat in aperare principiulu egalé iadrepatare in contra tendintieloru de suprematia nationala, elu a respicatu cuventulu celu mare, că Austri'a esista numai din nationalitati si prin nationalitati si că, déca Germanii au dreptulu se era că se nu fia scurtati in drepturile lor, acestu

dreptu ilu au nu mai puçinu si nationalitatile sláve, căci ele sunt factori egalú iadrepatare ai Austriei.

Dá, comitele Taaffe a pronuntiatu marele cuventu, formul'a adevrata, singuru mantuito're, pe care n'a fostu in stare se o afle p'ena acuma nici unu singuru ministru alu sistemulu dualisticu, nici chiaru tat'a acestui sistemulu, pe care poporulu seu ilu adóra si astadi că pe celu mai intieleptu intre intielepti. „Candu dise comitele Taaffe — nationalitatile se voru recunósce imprumutatu intre sine si voru fi recunoscute de guvernulu, atunci, d-loru, voru fi cu totii buni austriaci.“

Óre nu este acést'a singur'a recepta, singurulu mediulocu pentru de a face si buni cetatieni ungari ?

Cronic'a evenimentelor politice.

Independenția României a mai fost recunoscuta de-o putere mare. Fratii latini vinu tardiu a dá tributulu de recunóscece poporulu de aceeași ginte dela Dunare si Carpati, dér' ei totu vinu si Romani'a pentru aceea are cauza de a se bucurá totu asia de multu, ba p'ote mai multu decâtu atunci, candu recunóscece ei ar' fi urmatu imediatu. Itali'a — tier'a-mama — face inceputulu. Dupa multa gandire barbatii de statu dela Tibru au socotitu, că este cuviintiosu, că Itali'a in cestiunea acést'a se nu remana cea mai din urma si astfelu s'au decisu se nu mai astepte iniciativ'a Germaniei, ci se tramita unu ministru-plenipotentiaru la Bucuresci. Este importanta acést'a hotarire nu numai din punctulu simpatieloru ei, credemu; si din punctulu politice. Itali'a a ruptu solidaritatea ce esista in cestiunea recunóscecei României intre cele patru puteri nordice. Mai tardiu se va vedé, déca acést'a s'a facutu cu séu fara scirea si consentimentulu Germaniei. Déca guvernulu dela Rom'a a procesu independentu, atunci pasulu seu p'ote se fia si o urmare a situatiunei politice schimbate. Se nu ne turburamu inse bucuri'a asupra faptulu cu asemeni presupuneri.

Ministrulu afaceriloru straine d. Boerescu a facutu adeca Duminec'a trecuta camerei urmatóri'a comunicare :

„Am onóre de a comunicá onorabilei Camere placut'a scire, că guvernulu Maj. Sale Regelui Italiei a recunóscentu independenti'a României d. br. Fav'a, reprezentantu actualu alu Italiei si bunu amicu alu României, 'mi-a facutu astadi acést'a comunicare, in modu oficialu, si in acelasiu timpu am primitu aceeași scire oficiala si dela d. Esarcu reprezentantulu nostru la Rom'a. Ni s'a cerutu consentimentulu nostru, pe cure l'am datu cu placere, la numirea, că ministru plenipotentiaru si tramisu extraordinariu alu Italiei in Români'a, a dlui comite Tornielli. Speramu că celelalte trei mari puteri, asemenea amice binevoitóre ale României, ne voru recunósce in curéndu si că voru stabili relatiuni permanente si normale cu statulu romanu liberu si independentu.“

Desbaterea generala asupra proiectulu presentatu de guvernulu pentru rescumperarea caliloru ferate romane s'a inceputu dela 20 Nov. (2 Dec.) a. c. Vorbitorii din opositiune Conta, Carp s. a. au combatutu proiectulu, Ministrulu de finance d. Sturdza, si dep. Emil Costinescu intr'unu lungu importantu discursu au sustienutu proiectulu. In siedinti'a de Dumineca Camer'a a luat in consideratiune, cu mare maioritate, proiectulu. In siedinti'a de Luni a inceputu discussiunea dupa articulu. D. Lahovari a vorbitu contra, ear' ministru Boerescu ia respunsu.

Relativu la atentatulu contra imperatulu Alexandru, „Gazet'a de Moscva“ publica unu raportu alu unui martoru ocularu, care

se aflá chiaru in trenulu bagagiulu imperialu. Elu suna asia :

„Conformu cu dispositiunile luate, trenulu imperialu a parasitu la órele 12 nóptea gar'a de la Simferopolu, dupa ce trenulu cu bagagiulu imperialu, compnsu de doue locomotive si patrusprediece vagóne, plecase cu o jumetate de óra mai nainte. Printr'o intemplare norocita, trenulu imperialu ajunsu pe celu de bagaju si 'lu intrech cu o distantia de o jumetate de óra. In trenulu de bagaju erau cincideci de persóne. Candu trenulu se aflá inca la 2 1/2 verste de parte de gar'a din Moscova, resnă de odata o bubitura, vagonulu raportorulu incepú a se misca f'orte tare, p'ena candu printr'o mare lovitura fú cu totul opritu. Raportorulu parasindu vagonulu a zaritu indata urmele unei esplosiuni. Cea d'antaiu locomotiva fú de la trenu, a doua esi din sine, vagónele deraliara in parte oprindu-se curmezisiu pe sine, ear' alu patruea vagonu de bagajie fú resturnatu cu rótele in susu. Langa calea ferata se vedea o grópa destulu de mare.“

„Catastrof'a atrase politi'a si o mutime de lume. Raportorulu alergá la cea mai apropiata casarma, pentru a telegrafia; inse prin resturnarea unui stelpu telegraficu gasi comunicatiunea intrerupta. Schimbatorulu de sine si inca un altu lucratoru fura gravu raniti. Persónele, cari au fost in trenu au scapatu numai cu spaim'a. Procurorulu si judecatorii de instructiune au sositu tocmai la 2 óre dupa mediulu noptiei, si luandu-se dupa urmele gropéi au ajunsu intr'o casa, care era desiertata. Aci s'au gasitu sub zapada nisce teluri si prin acestea s'a descoperitu o bateria intr'unu siopronu, de unde se puteau observa f'orte usioru trenurile ce treceau pe acolo. Dupa depositiunile marturilor, cea casa a fost cumperata in lun'a lui Septembre de catra unu june, care spunea, că este cetatianu de la Samara. Vecinii l'au vediatu sapandu intr'o pivnitia; si sub pretextu că cauta nisipn, elu a scosu pamentulu din canalulu trebuinciosu pentru mina. — In interiorulu casei s'au gasitu teluri, asemenea si sub tapeturile paretiloru; ear bateriile erau asiediate in nisce ladi ordinare. — Hainele gásite au doveditu, că au lucratu mai multe persóne; — asemenea s'an gasitu si remasitiile cinei luate in acea séra. Dupa cum se vede, faptuitorii, sciindu, că de obicei inaintea trenulu imperialu merge tot-d'auna unu altu trenu, crediura că Imperatul se afla in alu doilea trenu, ceea ce'i facú se dé focu minei in momentulu candu trecea trenulu cu bagajie.“

Politi'a si gendarmeri'a din Petersburg — scrie unu corespondentu alu lui „D. Ztg.“ — erá la p'anda si capetá in continuu ordinu de a supraveghiá pe Nihilisti, crediendu că a-cestia voiescu se provóce vreo turburare. La unu nou a tentatu in contra Imperatulu nu se gandeá nimenea. Ve poteti dér' inchipui uimirea ce a produs'o asupra poporatiunei capitalei scirea sositá dela Petersburg. In cercurile oficiale, mai cu séma intre militarii inalti si in cerculu guvernorulu generalu Gurko domnesce din caus'a acést'a o miscare f'orte viua, care, precumu audu, nu va remané fara coasecentie pentru Petersburg. Mi se spune că generalulu Gurko acuma dupa atentatulu dela Moscova nu mai tiene de indestulitóre mesurile de sigurantia luate p'ena acuma spre scutulu Curtii si alu poporatiunei si are de gându, basatu pe plenipotentia extraordinara ce-o posede si cu privire la responsabilitatea s'a façia de Tiaru si de poporu, a face spre o mai mare si mai sigura supraveghiare a resiedintiei o incuartirare militara in tóte suburbiele si stradele. Spre scopulu acest'a garnisón'a de aci se va inmulti tare si servitiulu publica politianescu va fi astfelu reorganisatu, că militi'a, gendarmeri'a si politi'a se sté in reportulu celu mai strinsu intre olalta si se faca relatiuni directe detaliate guvernorulu generalu asupra celoru observate. Prin acést'a se spera a se exercé asupra locuitoriloru din Petersburgu o controla mai sigura decâtu a fost cu potiutia prin dvornici. Incuartirarea militara inse intotdeauna a fost unu chinu numai pentru poporatiune si acuma p'ote se devina si mai neplacuta pentru ea. — Cu timpulu capital'a Russiei nu va stá decâtu din pazitori si

paziti si va fi o inchisóre mare, lipsese numai copersihulu, care se-o cuprind'a, tóta.

De alta parte se serie, cá guvernorul generalu dela Moscva, principele D o l g o r u k i precumu si directorulu superioru de politia de acolo, voru fi d e m i s s i u n a t i, deórece acesti functinari cu tóte plenipotentiele ce li s'au datu s'au aratatu necapabili pentru posturile lor. Politia din Petersburg n'a potutu se impedece atentatulu comisu de Soloviev, dér' politia dela Moscva, se dice, ar' fi trebuitu se de de urm'a pregatiriloru ce se facura cu lunile inainte de catastrofa. In loculu guvernorului si politianului superioru dela Moscva voru fi numiti doi generali din Caucasu.

Declaratiunea comitelui Taaffe,

despre care vorbiramu mai susu o lasamu se urmeze aci, permitendu unu micu estrasu din discursulu dep. Tomaszczuk, care a provocat'o :

Dep, Tomaszczuk (din Bucovina): I se cere parlamentului, cá se renuntie la initiativ'a s'a in cestiunea armatei. Noi nu voimu se atingemu organizatiunea armatei, voimu numai se ne pastramu p o s s i b i l i t a t e a, cá se potemu reduce armata atunci, candu situatiunea europeana o va iertá. Apoi se nu uitati, cá in 1868, candu amu votatu pentru prim'a óra acést'a lege pe 10 ani, Ungaria avé inca unu creditu neatacatu; de atunci acestu creditu a fost fórte sdruncinatu . . . Déca incuviintiamu acuma legea pe 3 ani ne rezervamu dreptulu de initiativa si organizarea armatei e asigurata. Aderentii proiectului guvernului vorbescu asia cá si candu resbelnu ar' stá inaintea usiei. Si statele au semnele lor aratatóre de timpu, semnulu nostru arata spre Russia. Russia de adi nu póte portá resbelu, dér' de acolo vine unu periculu, care amenintia nu numai pe Austria, ci si pe Germania si intrég'a cultura europeana (Bravo! in stang'a; desaprobari in drépt'a) Repetu, esista unu periculu si multiamita ceriului, cei din Berlinu au cunoscutu acestu periculu, si de aci se incepe o perioada linistita. Aliantia intre Austria e data cu necesitate logica . . . Unu parlamentu consciu de problem'a s'a nu-si póte legá manile pe 10 ani. Voimu se economisimu doue milióne si déca scopulu nostru ar' fi fost numai a castigá poporalitate, atunci amu fi potutu se facemu alte propuneri. Cumu vine inse cá toti vorbitorii din drépt'a vorbescu in desbaterea asupra lezei pentru armata de egal'a indreptare nationala? Cumu stamu, cu ministriulu Taaffe? Indica óre numele Taaffe vreunu programu hotaritu? Nu, nicidecumu, cáci comitele Taaffe a fost si ministru-presiedinte alu partidei decembriste. Potemu se avemu incredere in ministruulu nostru de finance?

Acestu ministriu de coalitiune nu este intrunirea unoru poteri active, ci a unoru poteri legate. Acestu ministru-presiedinte amenintia intr'o parte, si suride spre cealalta parte. Si marturisescu, cá mai cá me cuprinde o melancolia mai adéna, déca lu vedu amicabilu fačia de noi Unu guvernulu consciu de tient'a s'a, care se se radime pe o partida strinsu legatu, nu esista. Ati disu cá sunteti o partida slava; noi suntemu o partida austriaca. Eu insu 'mi nu sunt Germanu, ci slavu, dér' marturisescu, cá vedu mai bucuros in acést'a camera, o maioritate germana decâtu cea slava, cáci sunt inainte de tóte Austriacu. Nu 'mi potu inse inchipui o Austria in care Germanii se fia nemultiamiti. (Aplause viui in stang'a.)

Dupa acést'a face propunerea, cá prelungirea lezei pentru armata se incuviintieze numai pe trei ani, pèna la finea an. 1882 (Aplause sgomotóse in stang'a.)

Ministru-presiedinte comite Taaffe: Inalta Camera! N'am avutu intentiunea a luá cuventulu in cestiunea de fačia importanta si grava si nici nu era de lipsa, cáci acést'a cestiune a fost luata in aperare de pe banc'a ministeriala in modu stralucitu. Dér' astadi on. d. antevorbitoriu in desbaterea speciala la § 2, 'mi-a facutu onórea a me atacá in persóna, credu dér' a fi datoriu a adresá cátra in. Camera câteva cuvinte spre aperarea mea. (Bravo! in drépt'a). On. d. antevorbitoriu a disu: „D. ministru-presiedinte, care sta acuma in fruntea guvernului, este acél'a, care a statu in fruntea ministriului de burgesi (Bürger-Ministerium)“ si asupra acést'a — déca me potu folosi de-o espressionu neparlamentara — si-a bätutu jocu (Strigari in stang'a: Oho! Strigari in drépt'a: Da! Ministriulu continua cu voce tare:) Domniloru! Am statu in fruntea ministeriului de burgesi, increderea Maiestatii Sale Imperatului m'a chiamatu la postulu acést'a in timpuri grele; am urmatu chiamarei si am statu timpu mai indelungatu in fruntea acelu ministriu; lucrurile inse s'au schimbatu astfelu, încátu am vediutu, cá spre binele Austriei in modulu acést'a nu mai este iertatu a procede (Bravo! in drépt'a; strigari in stang'a: Auditi!) si a urmatu catastrofa, care nu veti fi uitat'o inca, cá ministriulu s'a divisatu intr'o maioritate si o minoritate (Bravo! strigari in drépt'a: Fórte adeveratu!) Eu avuiu onóre se stau in fruntea minoritatii (Bravo in drépt'a) si in votulu ce l'a datu acést'a minoritate am aperatu acele

principie, carisi astadi sunt principiele mele (Bravo! in drépt'a).

Mi s'a aratatu inse necesitatea, cá déca este se esiste in Austria o vieatia in adeveru parlamentara, parlamentulu trebuie se fia completu si tóte elementele frumosului nostru imperiu trebuie se fia reprezentate in elu, punendusi vocea lor in cumpana. (Bravo! in drépt'a). Eu m'am incercatu, cá unoru elemente, cari representa tieri frumóse si caote mari de imositate si se presenta in fapta cá capacitati, se li se faca posibilu, a luá parte la vieatia constitutiunala (Strigari in stang'a: „Nu ministriulu-presiedinte, ci constitutiunea lea facutu posibilu intrarea! De necreditu! „La ordine! Aplause viui in drépt'a).

Presiedintele: Nu potu se iertu, cá se fia intreruptu vorbitorulu; cáci déca a-si fi avutu cauza, a chiamá la ordine pe d. ministru-presiedinte, a-si fi facut'o, cá fačia de ori-care altu membru alu Camerei. In aceea, cá a disu, cá a voitu se se faca cuiva posibilu a intrá in parlamentu, nu potu afiá o cauza de ajunsu spre a face acést'a (Strigari, constituti'a ofera possibilitatea aceea).

Ministru-presiedinte comite Taaffe (continuandu cu voce tare): Multiamita lui Ddieu, aceste elemente ieau acuma parte la vieatia constitutiunala si credu, cá s'a facutu unu pasu mare inainte spre consolidarea vietiei constitutiunale in Austria (Bravo in drépt'a). S'a facutu imputarea cá esista unu ministriu de coalitiune si cá acestu ministriu snride intr'o parte, ear' in alta parte amenintia. Acestu ministriu de coalitiune si-a pusu de problema, a mediuloci o impacare, o unire, si de aceea, credu, cá am justificatu póte in parte acestu surisu, ce ni se imputa, care inse nu s'a indreptatu uumai spre unii.

S'a facutu imputarea, cá guvernulu n'are o tienta hotarita; guvernulu are tient'a s'a: a face ss se unésca nationalitatile din Austria (Aplause in drépt'a) se se unésca pe bas'a constitutiunei comune austriace. (Aplause viui in drépt'a). — Intr'unu punctu inse trebuie se declaru, cá sunt intielesu cu on. antevorbitoriu; elu voiesce adéca se aiba Austriaci, o maioritate austriaca si nu nationala; in punctulu acést'a consentu pe deplinu cu d. antevorbitoriu (Bravo! in centru) Austria inse este compusa din nationalitati diferite, a caroru drepturi inca trebuie se respectate. (Aplause viui si repetite in drépt'a.) — Déca nationalitatile voru stá langa olalta, conscie de drepturile lor si bucurandu-se de drepturile lor, atunci cu bucuria isi voru dá man'a fratiésca, spre a lucrá pentru binele marei si intregi Austrie (Aplause prelungite in drépt'a). Mai departe consentu pe deplinu cu dlu antevorbitoriu in aceea, cá nu se póte guverná déca Germanii voru fi striviti de parere; sunt cu totalu de o parere cu d-s'a, dér' nici pe Slavi nu e iertatu a-strivi de parere (Aplause in drépt'a), ei sunt unu factoru egalu indreptatitu in Austria nóstra, si tocmai conceptulu nationalitatiloru, cari traiescu in Austria, nationalitatile tóte lalalta facu pe Austriacu, si déca nationalitatile se voru recunósce reciproc, si guvernulu va recunósce aceste nationalitati, atunci, domniloru, voru si fi cu totii buni Austriaci. (Aplause prelungite in drépt'a; desaprobari viui in stang'a; mare miscare.)

Dupa ce au mai vorbitu câteva deputati si ministru Horst, § 2 alu proiectului s'a pusu la votu. Pentru au votatu 174, contra 155, deórece maioritatea de doue treimi face 220 voturi, § 2 a fost respinsu.

Din camer'a ungara.

Cu ocaziunea desbaterei proiectului privitoriu la incuviintierea contingentului de recruti pentru 1880 s'au vorbitu despre abusurile ce se facu la asentari. Kossuthianulu Coloman Thaly purcediendu din principiulu, cá „nu se póte cugetá unu statu independentu“ vorbescu in contra armatei comune. care „e unu mediulocu de germanisare“ si adauge, cá la asentari se facu cele mai mari abusuri. Esista bande intregi, cari se ocupa cu liberarea dela militia in tienaturile cele mai avute cá Bacic'a, Torontalu s. a. Circuléza chiaru liste in care se arata pretiurile pentru liberare. La ghesifturile aceste i-au parte cu deosebire Evreii. Ministerulu se pasiésca energicu in contra acestoru abusuri.

Ministru de honvedu Szende concede, cá se facu asemeni abusuri la asentare, dér' guvernulu face totu spre a saná reulu. Respectivii procedu cu mare bagare de séma, asia, cá e fórte greu de ai descoperi, cu atátu mai greu, pentru cá multi considera de unu faptu patrioticu, a se sustrage servitiului din armat'a comuna. Se spuna aute-

vorbitorulu unde circuléza asemeni liste si ministru va procede cátu mai energicu pe bas'a dateloru. — August Pulszky si raportorulu Marcu, inca constata existenta abusurilor la asentari, celu d'antiau recomandandu, cá in ficcare anu se se tramitia prin cercuri alti medici si alti comisiuni; celu d'alu doilea accentuandu, cá este de lipsa a se intrebuintia mediulóce stricte pèna la crudelitate in contra acelei coruptiuni.

Dupa alegerea membriloru delegatiunei camer'a ungara a discutatu proiectulu privitoriu la desfiintierea impositeloru pelucusu, adéca a impositeloru puse pe tienera de servitori, trasuri si cai, Asupra desfiintierii acestoru imositate s'au unitu cu totii cei din drépt'a cu cei din stang'a, deórece s'a doveditu, cá abstragéndu dela caracterulu lor vecsatoriu imositele pe lucsu nici nu aducu vre unu veniu insemnatu si de alta parte se voru inlocuí prin imositele propuse pe cástigurile in loteria. Cei din stang'a estrema au mai cerutu inca si desfiintierea impositeloru pe tienera de puscii, care, dise Irányi, nu e lucsu in Ungaria si micsiorarea därei pe venatu. Em. Szalay a presentatu o resolutiune in privint'a acést'a. Dep. Wahrmann pledéza pentru cassarea impositeloru pe biliarde si pe localele de jocuri. Min. Tisza dupa ce desapróba atitudinea opozitiunei, care descrie financele tierii cu coloru atátu de negri, declara cá numai atunci se va invoí cá se se desfiintieze si dările pe biliarde, déca in loculu lor se voru urcá imositele pe cástigulu in loterie. Proiectulu de mai susu se primesce apoi de basa a desbaterei speciale. In desbaterea speciala propune Bath unu amandmentu, dupa care imositele pe biliarde si pe localurile de jocuri se se desfiintieze. Urméza o discussiune mai lunga, care se finesce c'unu compromis. Propunerea pentru desfiintierea därei pe venatu si pe puscii de venatu se respinge cu 113 contra 105 voturi, dér' pentru aceea declara ministru-presiedinte, cá se invoesce la desfiintierea därei pe biliarde si jocuri sub acea conditiune cá imositele pe cástigurile din loterii se se socotésca in locu de 10 cu 15 percente, In siedint'a dela 3 Dec. s'a primitu in fine desfiintierea impositeloru pe localurile cu biliarde si pe odáile de jocu.

Indolu 21 Novembre 1879.

Ministeriulu de culte si instructiune publica prin nenumeratele sale ordinatiuni staruesce din respectu la guvernele bisericesci ale diferiteloru confesiuni, cá se indrepte pe organele lor subalterne, se observe si aplice in pracsu cu tóta rigórea prescriesele legiloru scolastice, si nu arareori se intempla, cá cele demandate pe langa tóta activitatea remanu litera mórtá. Eu asi fi de acea parere modesta, cá: Inspectorii Scolastici reg. si cei confes. se desbata pe calea publicitatii impedimentele ce stau in cale de nu se póte face destulu lezei, — si de siguru amu veni cu totii la acelu resultat, cá nu renitintia si indiferentismulu e caus'a principala, cá pruncii in cursu de 8 luni, nu ambla regulatu la scóla, ci caus'a e modulu de viatia, si relatiunile economice, sub cari miserulu economu trebuie se 'si procureze pana de tóte dilele. Starea locuitoriloru din comunele rurali diferesece multu de starea locuitoriloru dela cetati si opide, unde cea mai mare parte a locuitoriloru au altu isvoru de viatia decâtu economi'a. — Déca toti ómenii s'ar' interesá intru asia mesura de educarea tinerimeii precumu le e datorintia, si toti ar' cugetá cá unulu, si unulu cá toti, mai lesne s'ar' putea face destulu legiloru, cari deodata pretindu prea multu, p. e. docentii in decursu de trei ani se invetie limb'a statului, — inse ómenii pe langa tóte capacitarile ce li-se facu voru remané totu ómeni. Ajunseramu preste acést'a acele dile triste, de cu mediulóce morali nu prea poti duce pe ómeni la ce-e bunu si folositoriu, din caus'a sarciniloru publice celoru multe, pe cari regimulu le incarca pre spinarea nóstra, din care cauza, pe lângu tóta rigórea si activitatea desvoltata, nu numai pe terenulu Invetiamentului nu se potu obtienea rezultate splendide, ci jurisdictiunile politice suntu redu-se la acea neputintia, de fara gendarmi si esecutori nu potu scóte la cale nemica, auctoritatea si védi'a persóneloru publice inaintea poporului, — a mancat'o lupulu. — Credu, cá inspectorii scolastici cu puçina esceptiune 'su multiamiti cu aceea, déca dupa spus'a altora 'si facu relatiunile la locurile mai inalte, pre candu ar' trebui, cá in persóna se se convinga despre starea lucrului si apoi aceste relatiuni mergu cu gramad'a la Ministeriu, care tóte le primesce de bani buni.

Vediendu, cá pe langa tóta activitatea si rigórea desvoltata, folosindu-me si de mijilóce morali nu potu satisfacere destulu prescrieloru lezei intru interesulu Invetiamentului, obtienendu rezultate splendide, in 20 Iuniu sub nr. 169 prin Inspecto-

ratul reg. mi-am luat permisiune in modu oficiosu a aduce la cunoscint'a in. ministeriu de culte si instructiune publica, ca din caus'a motivelor aratate in comunele din tractulu Pocegei nu se pote tiene cursulu scolasticu de 8 luni cu succesu, ci se conceda esceptionalminte, se se tiena numai invetiamentulu de erna, dela 1 Novembre p'na in 30 Martiu. Legile scolare din 1868 si dela 1868 inc'ce potu fi bune, numai nu se potu aplic'a in practica cu succesu si candu legea in tota estinde-rea ei nu se pote aplic'a, regimulu e obligatu moraliminte intru interesulu binelui comunu a permite, ca se se faca esceptiune. P'na in presentu nu am primitu nici unu respunsu, si credu ca nici voiu primi, despre ce a priori am fostu convinsu, inse am eugetatu a-mi implini una datorintia intru in-teresulu binelui comunu la ce m'a obligatu Oficiulu. In urm'a in. ordinatiuni Metropolitane de timpuriu am dispusu, ca cu 1 Octobre st. n. se se incepa invetiamentulu si se tiena p'na la finitulu lui Maiu procurandu Senatele scolastice lemne de focu, re-cuiste de scrisu si cartile ce-s'aru mai pofti, fiindu ca in anulu trecutulu prin oficiulu protopop. pentru tote scolele s'au procuratu carti scolastice, totu-odata s'a demandatu se se curatie odaile de scola, pentru ca curatien'a e unu factoru principalu in vieati'a sociala.

Conformu progresulu facutu in anii trecuti proucii su despartiti in despartiaminte, la fiecare despartiamentu se propunu studiile dupa planulu de invetiamentu edatu de ministeriu. Scola de repetitiune se tiene Duminec'a dela 1—6 ore din acea cauza, ca om'eni dupa datin'a lor cea absurda se nu aiba privilegiu a se escusa, ca din caus'a lucrurilor economice nu-si potu tramite copiii la scol'a de repetitiune. La finitulu anului se va ved'e dela scol'a din Indolu incep'ndu, ca cumu si-au implinitu preotii datorintia ca directori, caci pe activitate Senatoru scolastice nu multu pote conta om'niu. Credu ca cu inceputulu anului 1880 constituintu din nou Senatele Scolastice, se voru alege membri mai activi, seu se va alege pentru fiecare scola unu curatoru.

Invetiamentulu s'a inceputu la tote scolele dela 1 Oct. — in 15 Novbr. Indolu, Schiopi-Magura, Baisora, docenti cualificati. Muntele Baisiorei: docente necualificatu, der' prin servitiulu indelungatu in oficiu de docente si prin propria s'a dilig'ntia la atata a ajunsu, incatu in anulu scolasticu 1878/9 a obtienutu cu copii succesu forte multiam'ntoriu. Segagia-Belióra: docente parochulu si suplente cantorele Grigoriu Pitia. Pocega, Iara Carova, Surducu, necualificati inse cu totii au asenatatu cursurile suplementari deschi-se prin minist'riu pentru cualificarea docentiloru. In Salciva infer: copii ambla la scola din Salciv'a de susu, docente e preotulu gr. or. in Hasmasiu-Siutu, Bicalatu: minenee. Iefile docentiloru voru intr'a la fondulu scoliloru. — La Saucraiu Desiertu e scola comunaia, care o subvention'za statulu, presied. Sen. Scolasticu e subscrisulu trebile scolare mergu forte reu de va fi lipsa silitu de impregiurari voiu face pe calea publicitatii istoriculu acestei scole pe basea protocolulu dusu in 1877/8 si 1878/9. In urma concursulu publicatu prin Maritulu Ordinariatu Metropolitanu pentru statiunile de docenti nu a concursu nimenea p'na la terminulu prefriptu. — In privint'a gradiniloru de pomaritu amu recercatu in mai multe ronduri inspectoratulu regescu, se mi rina intru ajutoriu, inse fara efectulu, gradini de pomaritu se afla la Indolu, Schiopi, Magura, Pocega, in stare primitiva ca pe tempulu lui Adamu. — Precumu scolele trebuie se aiba scola de pomaritu, tocmai asia trebuie se aiba de aceste si fiecare comuna politica, si undesu? nicaire pe faci'a pamentulu ei nu-mai in ordinatiunile ministrului de industria si com'erciu pe chartia. Candu scolele confes. sub diferite p'otecste saru p'eface in comu-nali, tocmai asia ar' prospera in cele mai multe locuri ca gradinile de pomaritu, cari sunt iucredintiate Oficioloru politice, cari au putere de-a esecua si a intrebuintia medil'oce silnice.

Faci'a cu Senatele scolastice si cu poporulu nu poti ajunge multu cu medil'oce morali, ci numai cu medil'oce silnice. Lefile docentiloru se incass'za cu multu mai greu ca in anii trecuti, precumu tote impositele publice, cari reducu la neputintia totala pe bietulu tieranu. Toti din tote partile'ti dau consiliu, ca cumu trebuie se procedezi, se fre-quenteze copii regulatu scol'a, dera cei chiamati cu si iau ostene'l'a a cerceta causele pentru cari parentii pe langa tota buna vointia nu-si potu da copiii la scola in decursu de 8 luni, putendu-se convinge din esperientia, ca prin pedepsele banali dictate prin lege se ajunge scopulu numai momen-

tanu. De'ca Regimulu intru adeveru e petrundu de fericirea tuturor natiuniloru cari compunu statulu ungurescu, e necessariu, ca cu urgentia se sustiena inaintea dietei unu proiectu de lege, pe bas'a caruia se se faca modificari esentiale in legile scolastice din 1868 si dela 1868 inc'ce, ascultandu si opiniunea confessiuniloru reprezentate prin capii loru bisericesci si confessiuniloru dupa ce 'si sustienu scolde cu propriele loru fortie banesci se li se lase terenu liberu intru desvoltarea spirituala si se fia subventionate din visteria statulu, nu inse se li se puna in cale obstacule neinvingibile, cari scolele confesionali pe r'ndu le reducu la neputintia totala. De'ca regimulu faci'a cu confessiunile ar' procede in modulu mai susu ar'atatu, atunci ne ar' convinge ca vrea binele tuturor ear' nu numai alu maghiariloru, cari suntu fii sei cei iubiti si protegiati.

(Va urm'a.)

O visita la unu Episcopu romanu.

Redactorulu dinarului maghiare „Bukuresti Hirado“ ce apare in capital'a Romaniei, d. Lud. Vándory a cercetatu pe Prea Sántia S'a Episcopulu Popasu la Caransebesiu, si scrie despre ac'est'a visita in Nr 50 alu f'oiiei sale din 7 Decembre unu articulu, pe care ilu reproducemu in estenso, rezervandu-ne a reveni la espectorarile d-sale mai pe largu in numerulu venitoriu. D. Vándory scrie:

„Dilele trecute mi-am facutu reverintia la unulu din cei mai distinsi membri ai episcopatulu romanu din Ungaria, la Illustr. S'a episcopulu gr. or. dela Caransebesiu Popasu. Domnulu Episcopu Popasu, betranulu de 73 de ani, e unulu dintre acei episcopi, cari pe atunci, pre candu s'a prezentatu in camer'a Ungariei proiectulu de lege privitoriu la introducerea limbei maghiare in scolile poporale, s'au dusu la Maiestatea S'a cu acea cerere, ca se nu conceda, ca acestu proiectu de lege se capete val'ore de lege si se se esecute. Cunoscemu respunsulu ce l'a datu regele ungaru; — proiectulu a capatatu val'ore de lege si s'a si dusu in deplinire in tota tier'a. Eu eram pregatitu la aceea, ca atunci, candu va veni vorb'a intre noi asupra referintiloru din Ungaria, voiu intalui in domnulu Popasu unu inimicu declaratulu alu Maghiariloru. M'am insielatu, caci in dlu episcopu Popasu am avutu norocire a cuno'sce unu astfeliu de Episcopu romanu, care se tiene de acei episcopi patriotici, cari nu numai ca respecteza legile constitutinnale, der' scie se 'si intrebuintieze puterea s'a episcop'esca pentru aceea, ca in dieces'a s'a legile sanctiunate de Regele Ungariei se se respecteze si se duca in deplinire. Lauda nu i se cuvine pentru ac'est'a, caci este datori'a s'a patriotica, pentru ca elu este cetatianu alu Ungariei, si unu cetatianu ungaru nu e iertatu se faca alta politica decatu ungara. De'ca si celu mai simplu cetatianu are datori'a, a si sacrific'a sangele si vieati'a pentru acea patria, care ilu apera, care i da drepturi cetatianesci si politice, — cu catu mai mare nu este datori'a unu capn bisericescu din Ungaria de a indemn'a pe credintiosii sei la iubirea de patria si la respectarea si observarea legiloru! Prin urmare nu se cuvine Illustr. Sale dlui episcopu Popasu pentru atitudinea s'a patriotica, dovedita mai de cur'ndu, pentru ca si-a implinitu numai datori'a.“

„Der' ne bucuramu, si bucuriei nostre abia potemu se-i damu espressione, — ne bucuramu, ca unu astfeliu de barbatu distinsu, cultu si invetiatu, ca episcopulu romanu de 73 de ani din Caransebesiu, — care tempu atatu de indelungatu a amblatu pe acele carari, pe cari, cu dorere o spunemu, nu le potemu numi patriotice, dupa esperiintiele facute in cursulu aniloru reintorc'ndu-se, — vede, ca patri'a ungar'esca este aceea, in care trebuie se trai'esca si se mora, vede, ca afara din ac'est'a patria nu este locu pentru elu, vede, ca virtutea si on'orea cetatian'esca poruncesce, ca se iub'esca acea patria, care imbraiosie'za egaliminte pe toti fii sei, — vede, ca unulu dintre cele mai marsiave pecate cetatianesci este ac'el'a, de a aspira in afara. Si ne bucuramu ca tocmai la fruntaria estrema a patriei nostre potemu se esperiamu o asemenea int'orcere salutara.“

„Si despre Romani'a amu vorbitu cu dlu Episcopu forte multu. Veneratulu betranu cu-o nobila insufletire a datu espressione acelei dorintie, ca nimicu nu ar' ved'e mai bucorosu, ca de'ca catu mai cur'ndu s'ar' face intre Ungaria si Romani'a cea mai sincera aliantia. Elu tiene, ca apropiarea fratie'sca intre aceste doue state e o necesitate de vieatia, caci e ingrigiatu pentru Ungaria ca pentru patri'a s'a si pentru Romani'a ca pentru fratii sei de unu sange, ca se nu intre in ghiarele omorit'ore ale Russului. Betranulu prelnu s'a esprimatu cu amaratiune in contra Russiloru celoru fara consciintia si a datu espressione acelei convingeri ale sale, ca fiecare romanu dreptu si onestu din Ungaria pote se semtia numai asia ca densulu, ci ca nici in Romani'a nu pote se dom'esca dupa insielatiunea acea grozava alte vedere si alta dorintia, ca aceea de a se alia cu Ungaria, Domnulu Episcop nu se insiela, inteligentia romana doresce

sinceru aliantia cu Ungaria, — ochii natiunei maghiare s'au deschisu cu multu mai multu de candu cu rapirea Basarabiei si cu afacerea Arab-Tabia, — de catu ca cineva se se mai pota persvad'a, ca dela ursulu nordicu mai pote astepta v'reodata vr'unu bine. O scie fiecare Romanu. ca Russulu se uita cu ochi invidiosi la Moldova, — ca se uita cu ochi invidiosi la Dobrogea. Si pre candu fiecare Romanu scie si semte ac'est'a, — der' totodata scie si aceea, ca Bulgari'a astepta numai se i se de ocasiunea, de a rapti Dobrogea — nu demanda ore mintea dest'apta insocita de iubirea de patria, ca se 'si caute unu asemenea aliatu, a caruia chiamare este a ocup'a positiunea cea mai hotarita in contra panslavis-mului? Unde pote se afle pe aliatulu ac'est'a, de'ca nu in Ungaria? Interessulu monarchiei austro-ungare, der' cu deosebire interessulu Ungariei cere, ca Romani'a se nu fia atacata de monstrulu nordicu, ca integritatea ei se nu fia ciontita, caci ori-ce palma de pamentu, pe care ar' lua'o Russii dela Romani'a — s'ar' lua numai pe contulu (rov'sara) Ungariei. Pentru ca integritatea Romaniei se nu se ciontesca, pentru ca interessulu maghiaru se nu fia vatamatu la fruntaria romana-russa, este o via si ardit'ore necesitate aliantia intre aceste doue state.“

D i v e r s e .

[Inundatiune in Sighisiora.] „Grosskokler Bote“ anuntia cu dat'a de 6 Dec. „O mare inundare ca si care nu s'a mai vediatu dela 1852 a inecatu in urm'a unei ploii de doue zile valea Ternavei. Ap'a s'a urcatu p'na in strad'a morii si in „Baiergasse“ p'na la ospetaria „zum Stern“; ea acopere chiaru si o parte a suburbiei Cornesti; tote gradinile de sub castelu, stradele: „Seiler-Buner-si Siechhofgasse“ sunt inundate parte mare, ap'a ajung'ndu p'na apr'ope de coperisiele caseloru mici. Comunicatiunea pe strade e intrerupta. Ap'a a pruruptu peste nopte. Vite multe se inecara. Locuitorii stradeloru inundate sunt incungiuurati si inchisi de apa in casele lorn, cei din casele mici (parterre) s'au suitu pe coperisie si striga dupa ajutoriu. Acuma s'a facutu ceva mai frigu, ploia a incetatu, zapad'a nu se mai topesce, der' nu se scie de'ca ap'a nu se va mai urca inca.“ — Asemenea se anuntia ca au fost inundata o parte a Mediasului si a Elisabetopolei N'ajungu calamitatile cealalte, acuma se mai conjura si elementele in contra poporatiunei ardelene. Bine observa Sieb. Tgbl. ca inundarea pote fi o urmare a devastarei paduriloru, pentru cari administratiunea de adi nu porta nici o grige.]

[Societatea de lectura Andreiu, Siaguna] din Sibiu va tien'e Joi in 29 Novembre st. v. inmemoria marelui Archipastoriu Andreiu, in sala cea mare a „seminariulu andreianu“ o si edinta publica, dupa urmatoriulu programu: 1. „La o rondurela“, poesie de D. Bolintineanu, esecutata de chorulu vocalu. 2. „Cuventare ecasionala“, rostita de Gerasimu S'irbu. cl. curs. III. 3. „Biserica risipita“, poesi'a de V. Alesandri, declamata de Nicolau Borz'a, cl. curs. II. 4. „Dumnedieulu nostru“, poesie de I. Al. Lepadatu, esecutata de chorulu vocalu. 5. „Crestinismulu si influintia lui asupra desvoltarei, intelectuali“, disertatiune de G B o b e s i u cl. curs. III. 6. „Danu capitanu de plaiu“, poesie de V. Alesandri, declamata de Ioanu Micu, cl. curs. I. 7. „Feci'ora Mari'a“, poesie de D. Bolintineanu, esecutata de chorulu vocalu.

[Cã m a t a r i a i n a r m a t a.] Dupa o scire a lui „P. Lloyd“ se lucr'za acuma in ministeriulu de resbelu unu memoriu asupra camatariei, care se va pred'a ambeloru minist'rie de justitia. Ocasione la ac'est'a a datu o lucrare a generalulu auditoru Borowiczka cav. de Themen, in care enumera tote casurile intemplete pela anulu 1868, in cari oficeri de diferite grade se ruinara totalu in urm'a prentensiuniloru celoru nemil'ose si nesati'ose ale camatariloru. Pe bas'a acestoru date statistice se redact'za acuma numitulu memoriu in despart. IV alu ministeriulu de resbelu, si va servi ca adausu la legislatiunea asupra camatariei. Totodata se anuntia, ca arestarea capitanulu de Pokorny din institutulu militariu geograficu pentru defraudarea unei sume de 5000 fl, care a facutu o impresiune atatu de neplacuta in cercurile militare, este a se reduce earasi la datorii camatarnice. De'orece acestu oficeru n'a pututu se plat'esca la timpu o suma neinsemnata ce datorea la inceputu unu camatariu prea bine cunoscutu in garnison'a din Vien'a, a zalogitu cuietantia asupra intereselor pe unu jumetate de anu ale cautiunei nuptiale a soției sale. De aci s'au desvoltatu apoi lucrurile mai departe pasu de pasu.

[Resbelu in contra cãrtilor de corespondentia.] Pe cãrtilor de corespondentia, cari sosescu din Croati'a si mai cu sãma din Agram, sunt fõrte adeseori sterse cuvintele „Levelezõlap“ si „Czim“ si nu arare-ori sunt inlocuite prin cuvinte corespunditoare scrise in limb'a croata. Acest'a pare a fi unu protestu in contra intrebuintarii limbei maghiare si espressiunea nemultiamirei ce se manifesta in Croati'a in contra domniei Maghiariloru „S. T.“

[Finanțele Comunei București.] Primarul orasiului Bucuresti, d. Dimitrie Cariagdi, conformu art 65 din legea comunala a supusu Consiliului Municipalu darea de sãma annuala privitoare la Situati'a Cassei Comunale. Veniturile anului 1879 au fostu prevediute prin Budgetu la 7,600,890 franci; constatãrile inse au datu de rezultatu sum'a de 8,298,362 franci. Din acest'a suma s'a incassatu in cele d'antãiu 9 luni ale anului 1879, fr. 5,712,380, remane a se mai incassã 2,685,382 adeca 25%. Cheltuelile ordinare, extraordinare si suplimentare au fostu prevediute prin budgetu la 9,063,575 franci. Din acest'a suma s'a ordonantiatu dela 1 Ianuariu pãna la 1 Octobru 1879 franci 5,784,481, s'au achitatu in acestu intervalu de 9 luni 4,813,703 franci, si au mai remasu a se ordonantia inca 3,277,753 franci.

[Miscarea populatiunii din Romania'a in anul 1876.] Serviciulu de Statistica de pe langa ministerulu de interne a publicatu de curendu o dare de sãma amanuntita despre miscarea populatiunii din tiãra pe anulu 1876. Aceste relatii care ne arata diferitele fase prin care trece populatiunea din Romania'a, fiindu de celu mai mare interesu, estragemu aci urmatõrele date esentiale: Numerulu totalu alu nasceriloru in tiãra a fost de 164,547, din care 30,002 in orasie si 134,545 la sate. Numerulu mortiloru in acelasi spatiu de timpu s'a urcatu la 125,858, ceea ce ne dã unu escedentu pentru nasceri de 38,957 asupra mortiloru. Acestu rezultatu nu este in sine atatu de favorabilu, cãtu ar trebui se ne asteptamu pentru o tiãra ca a nõstra, care are insemnata trebuintã de bratie; d'er', comparatu cu rezultatul anului, care la precedatu anulu 1876 ni se presinta in conditiuni mai favorabile; in 1875 nascerile au fost ce e dreptu mai numerõse cã in 1876; ele s'au urcatu la 170,571, d'er' numerulu mortiloru a crescutu si elu in proportiuni si mai mari, cãci ilu gasimu la cif'rã de 140,709; astfelu escedentulu anului 1876 asupra anului 1875 este de 9095 suflete. Dãca observamu statistic'a populatiunii dupa sexu, gasimu, cã numerulu nasceriloru feminine este mai micu de cãtu alu celor masculine; baieti in 1876 s'au nascutu 86,589 si fete 77,958; in 1875 numerulu baietiloru nascuti a fost de 89,592 si alu fetelor de 80,979. Mai aceeasi proportiune intre bãrãti si femei se observa si la morti; cei d'antei au datu pamentulu unu contingentu de 67,569 si cele de alu doilea 58,288. Lucru curiosu de observatu e cã nascerile cele mai multe atãtu in anulu 1876 cãtu si in 1875 au fost in lun'a Octobru, si numerulu celu mai micu de nasceri ilu gasimu asemena in Decembre pentru ambi ani. Mortalitatea cea mai mare o aflamu in 1876 in lun'a Februaru si se urca la cif'rã de 15,741, si cea mai mica e in lun'a Iuniu, candu este de 7221. O parte interesanta de studiatu in statistic'a populatiunii pe anulu 1876 este aceea a nascerii copiiloru naturali, adeca nascuti afara din casatoriã sãu din casatorii nelegitime. Numerulu acestoru nasceri e destulu de respectabilu, cãci se suie pentru 1876 la cif'rã de 6281; in anulu 1875 nascerile naturale erau numai de 5620, ceea-ce probeaza, cã amu facutu in acestu spatiu de timpu unu pasu insemnatu pe terenulu moralitatii! Aceast'a se justifica si prin crescerea numerulu copiiloru gãsiți; acestia in 1875 erau de 603 si in 1876 s'au urcatu la 621. Se observa cã districtulu care dã contingentulu celu mai mare de nasceri naturale este Bacãul, cu 238 copii naturali, mai multi adica de cãtu Ilfovulu chiaru, care are o populatiune atãtu de numerõsa si alu carui numeru de nasceri naturale a fost de 112; apoi vine Iasi cu 230, Vaslui cu 190 etc. — Casatoriã s'au celebratu in 1876 in numeru de 31,565 din cari 4339 in orasie si 27,226 in sate. In 1875 numerulu casatoriiloru a fost de 32,971, adica in plus 1406. „Cur. Fin.“

[Unutãta alu orbiloru.] Nu de multu a repausatu in Dresd'a directorulu marelui institutu regescu pentru orbi de acolo Dr. Gustav Reinhard, care cu totu dreptulu se põte numi

„tat'a orbiloru“. Principiulu lui Reinhard, cã „nici unu orbu aptu de cultura se nu fia lasatu fara instructiune“, s'a practicatu in modu stralucitu in Saxoni'a; cãci in acestã mica tiãra aflamu vreo 300 de meseriasi orbi (funari, cismari s. a.) si nici macaru unu singuru cersitoriu orbu. La iniciativ'a lui s'au infiintiatu inca o scõla preparatõre si unu institutu de lucru pentru orbii adulti in Morizburg. Cele mai mari merite si le-a castigatu inse acestu barbatu neobositu pentru orbii iesiti din institutu, infiintiatu unu fondu pentru cei iesiti, care astadi dupa 12 ani, e de 700,000 mãrci de mare. In anulu trecutulu s'au datu 22,000 mãrci cã subventiuni orbiloru celor iesiti din institutu. Reinhard a fost consultatu de multe guverne esteriõre la reoganizarea instituteloru loru de orbi si se bucurã de-o mare autoritate.

[Din Dobrogea.] Primariulu dela Tulcea a adresatu ministrulu-presiedinte Bratianu o telegrama, in care ilu rõga a face, cã diu'a de 23 Novembre v. fiindu diu'a, in care Romani'a a primitu Dobrogea sub autoritatea s'a, se se decreteze di de serbatõre pentru locuitorii Dobrogei, candu tõte autoritãtile publice, precum si tribunalulu se nu lucreze. — „Monit.“ mai publica 2 telegrame ale prefectulu din Constanti'a d. Remus Opreanu si un'a a primariulu din Ostrovu A. Bobocu, cãtra d. ministru de interne, in care arata, cã aniversarea descãlecãrii Romaniloru in Dobrogea s'a serbatu de cãtra poporatiune in modulu celu mai solemnulu. Consiliulu comunalu din Constanti'a a declarat diu'a de 23 Nov. de serbatõre publica si a hotãritu, cã in fiecare anu se fia serbata cu solemnitate. Tõte orasiile judetiului, au fost ornate cu stindarte tricolore si in sãr'a urmatõria splendidu iluminate.

[Macelariile romanesce.] Nu de multu, in orasiulu Piatra, s'a infiintiatu o societate pentru incuragiarea comerçului si industriei, avẽdu de scopu, cã Romanii se nu mai fia nevoiti a se plecã speculei neomanõse ce li se impune de cãtra strainii, cari in prezentu tienu in mana tõta puterea comerçului si industriei. Cea mai mare parte a populatiunii Petrene s'a grabitu a se inscrie pe listele societãtii, luand'u si obligatiã de a nu mai intrã in relatii de cãtu cu persõnele din asociatiune, intre cari pãna acumu suntu comercianti si meseriasi romani aprõpe de tõte ramurile. Duminica, 11 Novembre, orasiulu Piatra a celebratu cu multu entusiasmu deschiderea primulu stabilimentu de casapie (macelaria) romana — si candu dicemu primulu, trebuie se se intielãga, cã unu altulu n'a existatu de cãtu din timpuri uitate, adica inainte de cotropirea nõstra de cãtra jidovi, cari au sciutu a acapara asia de bine mai alesu acestu lucru, in cãtu nici o bucatia de carne nu sã mananca de Romanu fara se nu fi trecut prin cutitul hahamului. Diarulu Petreanu „Correspondentia provincialã“ ne spune, cã mai multi betrani, cari veneau se-si cumpere carne la deschiderea Casapiei Romane, isi faceau cruce si multumiau lui D-dieu, cã a ajunsu dile, in care se manance o bucatia de carne ne trecuta prin manele jidovesce. Jidãni voru inse se dã in capu deodata acestei asociatii romane si astu-feliu trimitu pediversele loru unelte cu bucatile de carne sub halaturi, cari mergu cu obrasnicia si deschidu usile caseloru crestinesce depunendu murdar'a loru marfa cu diece bani mai josu de cãtu cea romaneasca — si suntu Romani, cari de miserie sãu atrasi de unu folosu, ce intr'adeveru este o pierdere indoita, cãci dãca se va parasi negociulu romanu elu va peri si atunci jidãni voru scumpi cu 20 si 30 bani ceea-ce eftinescu adi cu 10 — se indupleca la ademenirea loru si le cumpara marfa. Nu potemu îndestulu felicitã pe cetãtãni Petreni pentru iniciativ'a luata, dorindule prosperitate si reusita, si totuodata esemplulu loru se fia imitat cu graba de cele-lalte comune ale Romaniei, care suferu de unu asemena jugu, cãci numai astu-felu se va potã odãta, cã Romania se pasiãca inainte, scapand de pedic'a materiala ce i-o punu strainii. „Tel.“

[Ingropata de viua.] I se scrie „Bavariã“: „In Landenbach a. M. ingropatoriulu, candu imediatu dupa inmormentarea unei femei de 70 ani a voitu se astupe grõp'a, a auditu cã ciocanescu ceva in cosciugu; totu asia cinci persõne, pe cari le-a chiamatu ingropatoriulu, intre cari si primariulu, au auditu ciocanindu mai de multe ori in cosciugu. Primariulu a datu ordinu se se scõta afara si se se deschida cosciugulu, ceea ce inse a duratu timpu mai indelungatu. Femeia s'a aflatu mõrta, cu faciã inrosita. Cercetarea asupra casulu inca nu s'a terminatu.“

[Conservarea buchetelor.] „Figaro“ dela Paris adresãza urmatoriulu consiliu blondelor si brunelor, ce primescu buchete: Candu unu buchetu incepe a se ofili (vestegi), se se puna a se fierbe apa in clocote intr'unu vasu, din care versandu o parte, se lasi numai atãtu, cãtu se se mõiã a treia parte din cõdele floriloru. Dupa ce buchetulu va stã astfeliu (cu a treia parte a manunchiului) in acea apa, pãna ce se va reci, — ai se vedi tõte florile reintinerindu si deschidendu-se. „Resb.“

Revista bibliografica.

[Protocolulu Congresului ordinaru nationalu bisericescu alu Metropolei Romaniloru greco-orientali diu Ungari'a si Transilvani'a, convocatu la Sibiu pe 1/13 Octobru 1878. Editur'a Metropolei. Sibiu, Tipariulu tipografiei archidiececane 1879. Pretiulu 1 fl. v. a. Aclusele acestui protocolu de sub C. F. M. N. si P. se potu procurã dela Metropolia in editiuni separate: Regulamentulu pentru parãchii 10 cr. Regulamentulu afaceriloru interne ale consistoriulu metropitanu 20 cr. Regulamentulu afaceriloru interne congressuali 20 cr. Regulamentulu pentru procedur'a judecatorãscã in cause matrimoniali 20 cr. Regulamentulu pentru organizarea invetiamentulu 10 cr.

[„Arithmeticã.“] Esercitiu practice cu numerii dela 1 pãna la 100 dupa sistemulu decadicu, pentru incepãtorii din anulu alu doilea, de Dometiu Dogariu si Ioan Dãriu, invetiatori la scõla primara din Satu-lungu si membrii ai „Reuniunii invetiatoriloru din tiãra Bãrsei. Manualu esaminatu de o comisiune de invetiatori si profesori. Brasiovu. Editur'a librãriei romãne. I. C. Tacitu, 1869 Pagine 48, Pretiulu 24 cr.

[Les Israélites en Roumanie] par Emanuel Crezzulescu, ancien agent diplomatique de Roumanie à Paris 1879. Paris Dentu, Libraire-Editeur 17—19, Galerie d'Orleans, Palais Royal. — „Lettre à M. Crémieux, president de l'alliance israelite universelle“, totu de d. Em. Crezzulescu aparutu in imprimeriã „Ch. Noblet 13, rue Cujas, Paris

Sciri ultime.

Cetinie 7 Dec. — Unu postu de Muntenegreni, compusu aprõpe din 300 õmeni, a fost atacatu la 2 Dec. de mai multe mii de Albanezi. Pentru a i respinge, intrara imediatu in actiune 5 bataliõne, si reusira a i face se se retraga. Perderile din ambele parti au fost considerabile. Muntenegrenii au tramisu doue bataliõne in ajutoru.

Subsemnãtii facu prin acest'a cunoscutu onoratiloru musterii si onor. publicu, cã si-au asortatu

Magazinulu

de haine barbatesce

Strad'a Vamei Nr. 12.

cu cele mai moderne si cele mai fine materii noue pentru haine de tõmna si de erna din fabricele interiore si esteriore si se recomanda cu confectionarea prompta de totu felulu de haine barbatesce, cu pretiurile cele mai moderate. Costume de tõmna dela 25 fl. in susu.

Cu tõta stim'a

A. SCHWARZE & BARTHA.

—26—

Cursulu la burs'a de Vien'a
din 9 Decembre st. n. 1879.

5% Rent'a charthia (Metalliques) . . .	68 60	Oblig. rurali ungare . . .	88 33
5% Rent'a-argintu (imprumutu nationalu) . . .	70 35	„ „ Banat-Timis . . .	87 30
Losurile din 1860 . . .	131.30	„ „ transilvane . . .	85 —
Actiunile bançei nation. 856 —		„ „ croato-slav . . .	90 —
„ instit. de creditu 279 50		Argintulu in marfuri . . .	—
Londr'a 3 luni . . .	116.55	Galbini imperatorici . . .	5.50
		Napoleond'ori . . .	9.30/100
		Mãrci 100 imp. germ. . .	57.70

Editoru: Iacobu Muresianu.
Redactoru responsabilu: Dr. Aurel Muresianu.
Tipografiã: Ioanu Gõtt si fiu Henriu.